

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 7/2007 vp

Hallituksen esitys laiksi Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä syyskuuta 2007 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi Eläketurvakeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 53/2007 vp) valmistelevalle sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitussihteeri Maritta Hirvi, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö
- johtaja Riitta Korpiluoma, Eläketurvakeskus
- professori Kaarlo Tuori.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet

- professori Pentti Arajärvi
- professori Olli Mäenpää
- oikeustieteen lisensiaatti Maija Sakslin.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi Eläketurvakeskuksesta annettua lakia, työntekijän eläkelakia, maatalousyrittäjän eläkelakia, kunnallista eläkelakia ja valtion eläkelakia. Eläketurvakeskuksen edustajistoon ja hallitukseen tulee myös julkisten alojen eläkejärjestelmien sekä työnantajien ja työntekijöiden edustus.

Eläketurvakeskus kattaa kustannuksensa eläkelaitoksilta niissä vakuutettujen henkilöiden työansioiden mukaisessa suhteessa perittävällä kustannusosuudella ja tuottamistaan palveluista perittävillä toimintokohtaisilla palvelumaksuilla sekä muilla tuotoilla. Vastuu Eläketurvakeskuksen kustannusosuudesta jakaantuu yksityisten alojen työeläkejärjestelmän ja julkisten alojen eläkejärjestelmän eläkelaitoksille sen mu-

kaan, kuinka suuri osa Eläketurvakeskuksen tuottamista palveluista kohdistuu näille eläkelaitoksille. Julkisten alojen eläkelaitosten täysimääräinen osallistuminen Eläketurvakeskuksen rahoitukseen toteutetaan vaiheittain.

Lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan vuoden 2008 alusta.

Esityksen säätämisperusteluissa katsotaan, että eläkelaitosten kustannusosuus Eläketurvakeskuksen menoista on maksu Eläketurvakeskuksen työeläkejärjestelmälle tuottamista yhteiselimen palveluista, joten sitä ei voida pitää verona eikä veroluontoisena maksuna. Laskelmat voidaan esityksen mukaan käsitellä tavallisen lain säätämisperusteluissa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Eläketurvakeskuksen rahoitus

Esityksessä ehdotetaan, että myös julkisten alojen eläkelaitokset osallistuvat Eläketurvakeskuksen kustannuksiin, joskin vähäisemmällä osuudella kuin yksityisten alojen eläkelaitokset. Eläketurvakeskus kattaa 1. lakiehdotuksen 5 §:n mukaisesti kustannuksensa eläkelaitosten kustannusosuudella, toimintakohtaisilla palvelumaksuilla ja muilla tuotoilla. Eläkelaitoksen kustannusosuutta vahvistettaessa on huolehdittava siitä, että Eläketurvakeskuksen varat riittävät kattamaan Eläketurvakeskuksen tehtävistä ja toiminnasta aiheutuvat menot ja ylläpitämään riittävän maksuvalmiuden. Eläkelaitosten kesken kustannusosuus jaetaan kussakin eläkelaitoksessa vakuutettujen työansioiden mukaisessa suhteessa. Kustannusosuuden määrä ja suoritus-aika määräytyvät työntekijän eläkelain 183 §:n 2 momentissa mainittujen sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien vastuunjakoperusteiden mukaan.

Valiokunta on aiemmassa lausunnossaan (PeVL 30/2005 vp, s. 3) arvioinut työeläkelaitosten vastuuta Eläketurvakeskuksen kustannuksista seuraavasti: "Valiokunta on hyvän hallinnon vaatimusten näkökulmasta kiinnittänyt huomiota siihen, että Eläketurvakeskuksen valvottavat... yksityisten alojen eläkelaitokset vastaavat keskuksen kustannuksista... Tällainen järjestely ei kokonaisuutena tarkastellen ole aivan ongelmattoma valvonnan puolueettomuuteen, uskottavuuteen ja muuhun asianmukaisuuteen liittyvien vaatimusten kannalta. Eläketurvakeskuksen tehtävien lisääntyessä ja niiden muuntuessa eläkelaitosten yhteiselimen tehtävistä entistä selvemmin julkisiksi hallintotehtäviksi alkaa vastaavasti eläkelaitosten kustannusvastuu keskuksen toiminnasta saada verovelvollisuudelle ominaisia piirteitä."

Perustuslakivaliokunnalla ei ole huomauttamista sen suhteen, että Eläketurvakeskuksen me-

noja katetaan toimintakohtaisilla palvelumaksuilla ja muilla tuotoilla. Sen sijaan kustannusosuuden määräytymistä ehdotetulla tavalla on valiokunnan näkemyksen mukaan vaikea nähdä korvauksena yksilöitävästä suoritteesta. Laista ei myöskään täsmällisesti ja yksiselitteisesti ilmene näiden rahasuoritusten määräytymisen perusteet eikä se, kenelle päätösvalta kuuluu. Samoin kustannusosuuden suuruuden määräytymisen valtioneuvoston päätöksellä pienemmäksi julkisten alojen eläkelaitosten sekä Merimieseläkekassan ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen osalta kuin yksityisten eläkelaitosten osalta samoin kuin kustannusosuuden määrän määräytyminen viime kädessä sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vahvistamien vastuunjakoperusteiden mukaan eivät täytä lakisääteisyysvaatimusta. Kustannusosuuden määräytymisellä on verovelvollisuudelle ominaisia piirteitä. Perustuslakivaliokunta pitää sen vuoksi asianmukaisimpana, että sääntelyä täsmennetään siten, että se täyttää verolaille perustuslaista johtuvat vaatimukset (ks. Rahoitustarkastuksen valvontamaksusta annettu laki ja viestintämarkkinalain 15 a—15 d §).

Esityksen perusteluista ilmenee valtioneuvoston tarkoituksena olevan selvittää Eläketurvakeskuksen asemaa myöhemmin vielä erikseen. Valiokunta pitää selvitystyön jatkamista aiempaan lausuntoonsa (PeVL 30/2005 vp, s. 3/II) viitaten tarpeellisena. Tällöin on selvitettävä mahdollisuuksia siirtää Eläketurvakeskuksen hallintotehtäviä valtion viranomaisille tai järjestää Eläketurvakeskus osaksi valtion viranomaiskoneistoa.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyksityksessä.

Helsingissä 5 päivänä lokakuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Ville Niinistö /vihr
vpj.	Jacob Söderman /sd	Mikaela Nylander /r
jäs.	Tuomo Hänninen /kesk	Tuula Peltonen /sd
	Ulla Karvo /kok	Veijo Puhjo /vas
	Elsi Katainen /kesk	Tapani Tölli /kesk
	Kimmo Kiljunen /sd	Tuulikki Ukkola /kok
	Esko Kiviranta /kesk	Ilkka Viljanen /kok
	Kari Kärkkäinen /kd	Antti Vuolanne /sd.
	Elisabeth Naucmér /r	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Kalevi Laaksonen.